

แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น Guidelines for Preventing and Solving Corruption Problems at the Local Level

อภินพ ฮาดภักดี

Apinop Hadpakdee

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

E-mail: apinop.1978@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้จะนำเสนอและวิเคราะห์เกี่ยวกับแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น พบว่า การเลือกตั้งท้องถิ่นในปัจจุบันมีการทุจริต คอร์รัปชันหลากหลายวิธีการที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐอย่างมาก โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการได้มาซึ่งคะแนนนิยมก็มักจะซื้อเสียงในพื้นที่เป้าหมายที่มองว่าเป็นการลงทุน เมื่อได้เป็นผู้บริหารหรือสมาชิกสภาแล้วก็ใช้อำนาจในการถอนเงินทุนคืน อันเป็นกลายป็นวัฒนธรรมทางการเมืองระดับชาติและระดับท้องถิ่นมิได้แตกต่างกันออกไป ส่วนรูปแบบและวิธีการทุจริตหรือคอร์รัปชันแตกต่างกัน ทั้งนี้ บทความนี้พยายามนำเสนอมุมมองทางรัฐศาสตร์เกี่ยวกับการเลือกตั้งท้องถิ่นที่จะทำให้หน่วยงานที่รับผิดชอบสามารถใช้เป็นแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นได้ ดังนี้ แนวทางการป้องกัน ได้แก่ 1) การปฏิรูประบบการหาเสียง 2) การเพิ่มสายข่าวในพื้นที่มากขึ้น 3) การเพิ่มบทบาทความเป็นกลางผู้นำชุมชนและ 4) การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนให้มากขึ้น ส่วนแนวทางการแก้ไข ได้แก่ 1) กำหนดการเพิ่มโทษบุคคลที่เกี่ยวข้องให้มากขึ้น 2) กำหนดการสรรหาองค์กรหรือบุคคลที่ไม่มีผลประโยชน์ในการเลือกตั้งเข้ามาทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการแทนเจ้าหน้าที่รัฐ และ 3) กำหนดกลไกการเพิ่มโทษที่มีผลต่อบุคคลที่เชื่อมโยงถึงสังคมนั้นๆ ดังนั้น การได้มาซึ่งตัวแทนถือว่าเป็นศักดิ์ศรีของประชาชนในพื้นที่ปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ ที่สามารถจะพัฒนาท้องถิ่นไปสู่ความเจริญในอนาคต แต่หากได้ตัวแทนที่ไม่ดีจะกลายเป็นการซ้ำเติมความเลวร้ายให้กับประชาชนด้วยเช่นกัน

คำสำคัญ: แนวทางการป้องกัน, การแก้ไขปัญหาการทุจริต, การเลือกตั้งระดับท้องถิ่น

Abstract

This article presents and analyzes methods for preventing and solving corruption problems at local elections. Corruption in various ways causing great damage to the state. Beginning in the process of acquiring popular votes, they tend to buy votes in targeted areas that are viewed as investments. Once he became an executive or council member, he exercised his power to withdraw funds. Which has become a culture, both national and local politics are not different. The forms and methods of corruption or corruption are different. In this regard, this article attempts to present a political science perspective

on local elections that would enable responsible agencies to use as a guideline to prevent and resolve electoral fraud at the national level. Prevention guidelines are as follows: 1) reforming the campaign system, 2) adding more local news outlets, 3) increasing the role of community leader neutrality and 4) enhancing people's knowledge and understanding. The amendments include 1) imposing more punishment on related persons; 2) stipulating the recruitment of organizations or individuals who do not have a negative effect on the election to serve as director in place of government officials; and 3) imposing mechanisms for increasing penalties. Affects the person connected to that society, so the acquisition of representatives is considered the dignity of the people in that local government organization that can develop the locality to prosperity in the future. But if you get a bad representative, it will also aggravate the badness for the people.

Keywords: Prevention guidelines, solutions to corruption problems, local elections.

บทนำ

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้สมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง และผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้งหรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น หรือกรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษจะมาโดยวิธีอื่นก็ได้ แต่ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วย โดยคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง รวมทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งต้องคำนึงถึงเจตนารมณ์ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตตามแนวทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ จึงสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว (พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น, 2562) ดังนั้น การเลือกตั้งท้องถิ่นจึงเป็นช่องทางหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระดับท้องถิ่น ตามสิทธิขั้นพื้นฐาน โดยการเลือกตั้งตัวแทนของตนเข้าไปใช้อำนาจตัดสินใจทางการเมือง ซึ่งเกิดขึ้นภายใต้ ข้อจำกัดของการมีประชากรจำนวนมากและมีพื้นที่เขตการปกครองที่มีขนาดใหญ่ จึงทำให้การใช้อำนาจของประชาชนด้วยตนเองโดยตรง เพื่อทำการตัดสินใจทางนโยบายและการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ เป็นเรื่องในชีวิตประจำวันโดยทั่วไปทำไม่ได้ในทางปฏิบัติแต่การเลือกตั้งท้องถิ่นก็ไม่ใช่ทั้งหมดของความเป็น ประชาธิปไตยที่มีอยู่ เพราะการปกครองท้องถิ่นตามหลักการสากลจะให้ความสำคัญกับการปกครองตนเองของ ประชาชนในท้องถิ่นตามหลักประชาธิปไตยทางตรง (Direct Democracy) เพื่อให้ผลลัพธ์ที่ได้เป็นประโยชน์ ตกอยู่กับประชาชนในท้องถิ่นโดยตรง จากการร่วมคิดร่วมทำกิจการสาธารณะด้วยตนเองอย่างมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ (เอนก เหล่าธรรมทัศน์, 2554: 25 - 28)

แต่ถึงอย่างไรก็ตามปัญหาการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการเลือกยังมีสะท้อนรูปแบบการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นฯ ได้แก่ การใช้เงินซื้อคะแนนเสียง การแจกสิ่งของแทนการใช้เงิน การสัญญาว่าจะให้การแสดงตัวโดยการไปร่วมงาน การย้ายทะเบียนบ้าน การใช้บัตรประชาชนปลอม การโฆษณาเกินจริง การข่มขู่คนไปลงคะแนน การเปลี่ยนหีบบัตรเลือกตั้ง การนับคะแนนไม่ตรงตามความเป็นจริง การใช้อิทธิพลข่มขู่ การส่งผู้สมัครหน้าใหม่ และการใช้อำนาจรัฐ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยที่มีผลต่อการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นฯ ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจ ระบบสังคมและวัฒนธรรม งบประมาณการบริหารงาน ความกลัว ระบบ

กฎหมาย และการศึกษา (นันทมน กันเภา และศุภสวัสดิ์ ชัชวาลย์, 2566: 95-96) โดยสอดคล้องกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 ได้บัญญัติถึงข้อห้ามมิให้ผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการอันอาจทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมไว้หลายประการ ข้อห้ามประการแรก คือ ห้ามจงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่นให้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัคร หรือชักชวนให้ไปลงคะแนนไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (มาตรา 73) โดยวิธีการดังต่อไปนี้ จัดทำ ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงิน ได้แก่ ผู้ใดให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงินทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อมแก่ชุมชน สมาคม มูลนิธิ วัด สถานศึกษา สถานสงเคราะห์ หรือสถาบันอื่นใดทำการโฆษณาหาเสียงด้วยการจัดให้มีหรสพหรือการรื่นเริงต่างๆ เลี้ยงหรือรับจะจัดเลี้ยงผู้ใดหลอกลวง บังคับ ชูเชิญ ใช้อิทธิพลคุกคาม ใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครหรือพรรคการเมือง (ปฐวิชัย วัฒนสุข, ออนไลน์)

เพราะฉะนั้น ปัญหาการทุจริตในการเลือกตั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น มิได้ซับซ้อนจะมองไม่เห็นแต่ประการใด แต่การค้นหาหลักฐาน การจับกุม และการลงโทษยังถือว่ายังไม่ความไม่ชัดเจนต่อระดับการบริหารจัดการในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งนี้ แม้ว่าการกระทำดังกล่าวจะต้องได้รับโทษทั้งผู้ซื้อ ผู้ขาย และการเกี่ยวข้องกับการทุจริตก็ตาม แต่ดูเหมือนว่า นักการเมืองมิได้เกรงกลัวต่ออำนาจทางกฎหมายแต่ประการจึงทำให้การทำทุจริตในรูปแบบต่างๆ ยังคงดำเนินการต่อไป จึงต้องแสวงหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตโดยเฉพาะในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นให้มีความเข้มข้นและเข้มแข็งมากขึ้นต่อไป

การป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตการเลือกตั้ง

การป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งเป็นการใช้แนวทางเพื่อยับยั้งการกระทำความผิดกฎหมายเลือก โดยมองถึงการให้ความรู้ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาขึ้นมาเป็นลำดับ จัดทำเป็นหลักสูตรการเรียนการสอนปลูกฝังจิตสำนึกตั้งแต่ในรั้วของโรงเรียนและในทุกสถาบันของการศึกษาเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนมีความตระหนักถึงความเสียหายจากการกระทำผิดกฎหมายทั้งที่เป็นผู้กระทำเองหรือเป็นผู้ร่วมกระทำด้วยก็ตามทั้งนี้เพื่อการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในการคัดสรรผู้แทนผ่านกระบวนการเลือกตั้งที่บริสุทธิ์ ยุติธรรม ไม่ว่าใครก็ตามที่จะสามารถเข้ามาบริหารท้องถิ่น ต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเข้าใจในปัญหาและสามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้อย่างทันที่ อีกทั้งควรมีการสร้างองค์ความรู้ที่สะท้อนภาพความเสียหายจากการเลือกผู้แทนที่ใช้วิธีการทุจริตเลือกตั้งเข้ามานั้นได้สร้างความเสียหายต่อสภาพความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนมากเช่นไร รวมทั้งการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้มีการแก้ไขกฎหมายที่ลดการทำงานที่ซ้ำซ้อนกันของหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างรวดเร็ว อีกทั้งยังต้องมีการสร้างการมีส่วนร่วมของการเมืองภาคประชาชนอันเป็นการสร้างภาคีเครือข่ายของภาคประชาชนให้สามารถร่วมมือกันแก้ไขปัญหาได้โดยง่ายขึ้น และการแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจที่ต้องให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิตขั้นพื้นฐานกับประชาชน (นันทมน กันเภา และศุภสวัสดิ์ ชัชวาลย์, 2566)

จากการศึกษาของนักวิชาการได้กำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อเสนอแนะแนวทางการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะในระดับท้องถิ่น (ณัชชา นุช พิชิตธนารัตน์, 2560: 82-84) ซึ่งเห็นว่า

1. ควรแก้กฎหมายให้อำนาจ กกต. มากขึ้นซึ่งปัจจุบัน กกต. ไม่มีอำนาจ เช่น ไม่สามารถออกหมายเรียกมาสอบปากคำได้ ดังนั้นพยานจะมาหรือไม่ก็ได้ ซึ่งในการสอบพยานคิดว่าต้องมีทั้งพยานของ

ผู้ร้องและพยานที่เป็นกลาง ซึ่งถือเป็นพยานบริสุทธิ์ พยานผู้ร้องอย่างเดียวไม่พอเพราะอาจมีการแต่งพยานได้

2. ควรมีกฎหมายที่มีบทลงโทษพยานเท็จ ซึ่งพยานเมื่อให้การในชั้นสอบสวนที่อนุกรรมการของ กกต. อย่างหนึ่ง พอในชั้นศาลอาจไม่มา หรือกลับคำให้การเป็นอีกแบบหนึ่ง

3. กกต. ควรปรับปรุงการทำงานในชั้นสอบสวนให้มีความรวดเร็ว เพื่อมิให้คำร้องในการทุจริตเลือกตั้งค้างคั่ง และให้มีการดำเนินคดีที่รวดเร็วยิ่งขึ้น การทำงานที่ล่าช้าส่งผลกระทบต่อความไม่หวั่นเกรงต่อกฎหมายของผู้ทุจริตเลือกตั้ง

4. การคัดเลือกบุคลากรเพื่อปฏิบัติการในชุดป้องกันปราบปราม หาข่าวและประสานงานข่าว ควรคำนึงถึงคุณสมบัติในความเป็นกลางทางการเมือง ความมีอุดมการณ์ ความกล้าหาญ สุขุม รอบคอบและพร้อมจะปฏิบัติงานเพื่อความถูกต้อง

5. ควรให้ความสำคัญกับการนิเทศชุดป้องกันปราบปราม หาข่าวและประสานงานข่าว ควรมีการอบรมอย่างเข้มข้นให้ทราบถึงความสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ อันเป็นการป้องกันปัญหาทุจริตเลือกตั้งที่เป็นต้นทางในปัญหาทางการเมืองต่างๆ ตามมา

6. ควรเพิ่มค่าใช้จ่ายและงบประมาณแก่ชุดป้องกันปราบปรามและงานหาข่าว ซึ่งในปัจจุบันถูกตัดงบประมาณลงเรื่อยๆ และควรกำหนดให้ทำงานจำนวนวันมากขึ้น เนื่องจากการซื้อเสียงทำกันเป็นขบวนการปูพรมมาก่อนวันเลือกตั้งนาน การทำงานของ ชุดหาข่าว ควรมีมากขึ้นด้วย

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติให้มีกลไกป้องกันปราบปราม และจัดการทุจริตประพฤติมิชอบ ด้วยเจตนารมณ์ที่ขจัดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมให้กับประชาชนชาวไทยทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อทำให้กลไกของรัฐสามารถให้บริการประชาชนด้วยความเสมอภาค สะดวก รวดเร็ว พร้อมทั้งสร้างความรักสามัคคีให้เกิดขึ้นภายใต้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ โดยมีขั้นตอนตามกระบวนการปราบปรามการทุจริต (ชงคชาญ สุวรรณณณ, ม.ม.ป.: 1-3) ดังนี้

1. การคัดกรองคุณสมบัติก่อนเข้าสู่เส้นทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญใหม่ มาตรา 98 ได้บัญญัติหลักเกณฑ์คุณสมบัติลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพิ่มเติมเข้มงวดมากขึ้น เช่น ต้องไม่เคยต้องคำพิพากษาฐานทุจริต หรือเคยพ้นตำแหน่งเพราะฝ่าฝืนและไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรม อีกทั้ง ต้องไม่เป็นเจ้าของผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชน เป็นต้น

2. บทลงโทษนักการเมืองที่ทุจริตการเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) สามารถลงโทษผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ทุจริตได้ 2 ช่วง คือ ช่วงก่อนประกาศผลการเลือกตั้งและหลังประกาศผลการเลือกตั้ง

3. การยื่นเรื่องถอดถอนนักการเมืองโดยสภาการถอดถอนนักการเมืองที่ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม (มาตรา 82) ผู้ที่จะเข้ามารับตำแหน่งทางการเมืองต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนและไม่มีลักษณะต้องห้าม หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขาดคุณสมบัติตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา ร้องต่อประธานสภาที่ตนเป็นสมาชิกเพื่อส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย โดยความผิดในฐานนี้ เช่น ความผิดฐานกระทำการอันเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์หรือไม่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์หรือแม้แต่การฝ่าฝืนหรือยอมตนอยู่ใต้อาณัติของพรรคการเมือง เป็นต้น

4. การยื่นเรื่องถอดถอนนักการเมืองโดยองค์กรอิสระคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) มีอำนาจยื่นศาลรัฐธรรมนูญเพื่อถอดถอนนักการเมืองได้ (มาตรา 82) ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง

เห็นว่ามีการเมืองคนใดขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม ก็สามารถที่จะร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยให้บุคคลดังกล่าวต้องพ้นไปจากตำแหน่งทางการเมืองได้ทั้งนี้เนื่องด้วยความผิดฐานกระทำการอันเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์หรือไม่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์หรือแม้แต่การฝักใฝ่หรือยอมตนอยู่ใต้อาณัติของพรรคการเมือง เป็นต้น

5. องค์การอิสระมีหน้าที่รัดเข็มขัดไม่ให้เกิดประชาานิยมกำหนดหน้าที่ของรัฐในการรักษาวินัยการเงินการคลัง (มาตรา 62) รัฐธรรมนูญฉบับใหม่บัญญัติให้รัฐต้องรักษาวินัยการเงินการคลังอย่างเคร่งครัดเพื่อให้ฐานะทางการเงินการคลังของรัฐมีเสถียรภาพและมั่นคงอย่างยั่งยืน ซึ่งคำว่า “วินัยการเงินการคลังของรัฐ” ได้แทรกอยู่ตามมาตราต่างๆ ที่มีผลผูกมัดให้การทำงานประมาณรายจ่ายประจำปีต้องเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ

สรุปได้ว่า การป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตในการเลือกตั้งทั้งระดับชาติและท้องถิ่นมักมีแนวโน้มการใช้ตัวบทกฎหมายต่างๆ เข้ามาควบคุมพฤติกรรมกระทำความผิดเพื่อให้เกิดความกลัวต่อผลของการกระทำความผิดการเลือกตั้งนั้นๆ แต่ถึงอย่างไรก็ตามการทำงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งยังคงมีบทบาทหน้าที่ในการใช้อำนาจยังยั้งผลการเลือกหากพิสูจน์ได้ว่า ผู้ลงสมัครเลือกตั้งกระทำอย่างชัดเจนและส่งไปยังกระบวนการยุติธรรมต่อไป นอกจากนี้ มาตรการการป้องกันการทุจริตมิได้ถูกใช้เฉพาะการเลือกตั้งเท่านั้น แต่ยังหมายรวมไปถึงการบริหารงบประมาณ โครงการต่างๆ ที่อยู่ในระบบราชการที่เชื่อมโยงระหว่างงบประมาณแผ่นกับนักการเมือง เพื่อเข้ามาใช้อำนาจในการบริหารประเทศหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งปัจจุบันกฎหมายการปราบปรามการทุจริตมีความเข้มงวดอย่างมากทำให้นักการเมืองเกิดความเกรงต่อการกระทำความผิด แต่ก็ยังไม่มีอีกจำนวนไม่น้อยที่ไม่เกรงกลัวต่อกฎหมายดังกล่าวจึงต้องแสวงหาเส้นทางเพื่อให้ตนเองได้เข้ามาสู่เส้นทางการบริหารองค์กรที่จะมีสิทธิ์ในการบริหารงบประมาณ โครงการ และอำนาจอื่นๆ ได้ ดังนั้น หลายรอบปีที่ผ่านมาจึงไม่มียุคใดสมัยใดในการเลือกตั้งทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติจะเว้นวรรคไปด้วยการปราศจากการทุจริตแม้ว่าแต่ครั้งเดียวทำให้สังคมไทยได้้นักการเมืองที่ดูเหมือนว่า ใครโกงมากก็ได้คะแนนเสียงมาก ใครโกงน้อยก็ได้คะแนนเสียงน้อยจนกลายเป็นวัฒนธรรมของการเลือกตั้งในท้องถิ่นไทยไปแล้ว

แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น

วัฒนธรรมการเลือกระดับท้องถิ่นไทยได้ขยับขับเคลื่อนจากกลายเป็นความเคยชินของประชาชนตามวิถีแห่งประชาธิปไตย โดยที่การเลือกตั้งแต่ละครั้งไม่ว่าเล็กหรือใหญ่ต่างมีการแข่งขันกันอย่างดุเดือด และคิดค้นกลยุทธ์การหาเสียงเพื่อให้ได้คะแนนเสียงและดึงดูดความสนใจของประชาชนในพื้นที่นั้นๆ รวมทั้งการกระทำการทุจริตในรูปแบบต่างๆ จนกลายเป็นสิ่งที่ประชาชนทราบโดยทั่วกันและไม่สามารถแสวงหาหลักฐานการกระทำความผิดดังกล่าวได้ มักจะเห็นได้ว่า การทุจริตรูปแบบการเลือกตั้งเป็นเรื่องธรรมดาที่นักการเมืองนำมาใช้ในการแข่งขันทั้งที่มีการใช้เงินและไม่ต้องการใช้เงินหลายหลายวิธีการ แต่ถึงอย่างไรก็ตามวิธีการเหล่านั้นล้วนแล้วผิดกฎหมายแทบทั้งสิ้น แต่หากความผิดมิได้ก็ด้วยประชาชนเองมิได้ให้ความร่วมมือในการส่งหลักฐานความผิดไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือไม่ต้องการเกี่ยวข้องกับความผิดนั้นๆ จนกลายเป็นความบาดหมางต่อนักการเมืองอันส่งผลกระทบในภายหลัง ดังนั้นในการเลือกตั้งแต่ละครั้งทำให้หน่วยงานที่รับผิดชอบต้องแสวงหาหลักฐานด้วยตนเองและมักจะไร้วิ้วของความผิด แม้ว่าหน่วยงานภาครัฐจะออกกฎหมายต่างๆ มากำชับพฤติกรรมของนักการเมืองมากมายเพียงใดก็ตามเชื่อว่า การทุจริตการเลือกตั้งในรูปแบบต่างๆ ยังคงอยู่ในสังคมไทยอย่างนี้ต่อไป ซึ่งในฐานะผู้เขียนเป็นประชาชนคนหนึ่งที่ต้องการจัดการทุจริตให้มากจึงต้องการนำเสนอแนวทางการป้องกันและ

แก้ไขปัญหาดังกล่าวจะสามารถนำไปสู่การใช้ประโยชน์ได้หรือไม่ก็สุดแล้วแต่หน่วยงานที่รับผิดชอบจะเห็นความสำคัญดังต่อไปนี้

แนวทางการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น

1) การปฏิรูประบบการหาเสียง ในฐานะนักการเมืองต้องปฏิบัติตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยวิธีการหาเสียงและลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2563 แต่โดยธรรมชาติทั่วไป มักจะเห็นการใช้รถหาเสียง ป้ายหาเสียง การแจกใบปลิว การหาเสียงทางสื่อออนไลน์ เป็นต้น ซึ่งผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งต้องศึกษาระเบียบกฎหมายให้ดีก่อนการเลือกตั้งไม่เช่นนั้นอาจเข้าข่ายกระทำผิดทางกฎหมายได้ แต่ถึงอย่างไรก็ตาม การเสี่ยงในปัจจุบันกลายเป็นสิ่งที่ประชาชนคุ้นตาเคยชินกันมากทำให้ขาดแรงจูงใจต่อการให้คะแนนหรือสิ่งดังกล่าวมิได้ทำให้ประชาชนคล้อยตามมากนัก หรือผู้สมัครแต่ละคนมักเป็นที่รู้จักของประชาชนดีแล้ว โดยการตัดสินใจเลือกใครนั้นๆ เกิดขึ้นแต่ตั้งก่อนการเลือกตั้ง ดังนั้น การกำหนดแนวทางการหาเสียงอาจต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบใหม่ด้วยการกำหนดบทบาทการหาเสียงให้กลายเป็นอำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องผ่านการจ่ายเงินของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง การติดป้าย การลงสื่อ และวิธีการอื่นๆ ให้หน่วยงานกลางเป็นผู้ดำเนินการทั้งหมด เช่น กรณีป้ายหาเสียงก็จัดพิมพ์เพียง 1 ป้ายใหญ่ สำหรับการนำไปติดไว้ ณ สถานที่หนึ่งๆ เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมและไม่รกรุงรังจนเกินไป การเปิดโอกาสให้แสดงวิสัยทัศน์ก็ให้มีสถานที่กลางเพื่อดำเนินการจัดการประชุมแนวความคิดการพัฒนาเมืองต่อหน้าประชาชนจนครบทุกคนจะช่วยลดภาระการกระทำผิดได้มากขึ้น

2) การเพิ่มสายข่าวในพื้นที่มากขึ้น เป็นการกลยุทธ์ของการหาหลักฐานการกระทำความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ซึ่งโดยมากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องงบประมาณไปอย่างมากเพื่อการติดตาม ตรวจสอบและการงบประมาณเพื่อการได้มาซึ่งหลักฐานก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมของการลงโทษผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง โดยเฉพาะการจัดตั้งศูนย์ป้องกันและปราบปรามการซื้อสิทธิขายเสียง ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ชุดเคลื่อนที่เร็วด้านการข่าว ซึ่งประสานความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ภาคประชาชนที่ให้การสนับสนุนตรวจสอบ เฝ้าระวังการ ซื้อสิทธิขายเสียง รวมทั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งและผู้ช่วยหาเสียงเลือกตั้งร่วมตรวจสอบกันด้วย โดยมีช่องทางดังนี้ 1. แอปพลิเคชัน “ตาสืบประรด” รายงานสถานการณ์ได้ทั้งข้อความภาพ เสียง หรือ วิดีโอ 2.สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประจำจังหวัดและกรุงเทพมหานครทุกแห่ง และ3.บริการสายด่วน กกด. 1444 จะช่วยให้ข้อมูลข่าวสารเก็บเป็นความลับในทางราชการ (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, ออนไลน์) โดยเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการคุ้มครองพยาน พ.ศ. 2563 ดังนั้น การเพิ่มสายข่าวที่ประชาชนทั่วไปสามารถส่งสถานการณ์และข้อมูลต่างๆ ไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยที่ไม่ต้องระบุตัวตนของผู้ส่งทำให้มีความปลอดภัยอย่างมาก ซึ่งประเด็นนี้อาจจะต้องขยับและเพิ่มจิตสำนึกให้กับประชาชนมากขึ้นว่า การทุจริตการเลือกตั้งเป็นเรื่องของทุกคนในพื้นที่นั้นๆ ที่จะต้องใช้สิทธิ์ของตนเองยับยั้งการกระทำความผิดให้ได้ในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกัน

3) การเพิ่มบทบาทความเป็นกลางผู้นำชุมชน กลุ่มผู้นำที่เป็นทางการมีบทบาทที่สำคัญมาก เนื่องจากต้องดำรงตนเป็นกลาง เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปด้วยความโปร่งใส และยุติธรรม ประกอบกับ ในฐานะที่เป็นผู้นำท้องถิ่นต้องถือปฏิบัติตามกฎระเบียบ อย่างเคร่งครัด คอยกำกับดูแล รักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ไม่ให้บุคคลภายนอก เข้ามาก่อเหตุในพื้นที่ในคืนก่อนการเลือกตั้ง โดยจะขอร้องในกลุ่มเครือญาติกันก่อน สร้างแรงจูงใจในประชาชนรู้สึกถึงนโยบาย หรือสิ่งที่ตนจะได้รับคนเหล่านี้ นับว่าเป็นคนกลางที่จะเชื่อมผู้ลงคะแนนกับผู้สมัครเข้าหากันได้ คนกลางจึงมักจะเป็นกลุ่มผู้นำท้องถิ่นทำให้

ผู้สมัครรับเลือกตั้งอาศัยช่องทางนี้ ติดต่อกับกลุ่มผู้นำท้องถิ่นในการระดมคะแนนเสียงชักชวนให้ประชาชนลงคะแนนให้กับพรรคการเมืองนั้นๆ แต่ถึงอย่างไรก็ตาม กลุ่มผู้นำท้องถิ่นยังคงขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการสำคัญ วิธีการของการเลือกตั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มผู้นำที่ท้องถิ่นแบบไม่เป็นทางการ ยังคงพบว่าตนเองไม่ได้เข้าไปมีบทบาท และมีหน้าที่ที่ต้องเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง หน้าที่ของตนเป็นเพียงแต่การเข้าไปใช้สิทธิในการกากบาทเลือกเท่านั้น รวมทั้งปัญหาผู้นำท้องถิ่น ไม่มีความรู้ด้านการบริหารจัดการ จึงไม่รู้ว่าควรจะทำลำดับความสำคัญก่อนหลังของการเลือกตั้ง ส่วนผู้นำท้องถิ่นแบบเป็นทางการ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหาระบบอุปถัมภ์แบบไทยๆ จะปรากฏอยู่ในส่วนของการบริหารงานบุคคลในท้องถิ่น ที่มักจะเป็นลูกหลานของนักการเมือง หัวคะแนน การปฏิบัติงานในบางเรื่องต้องระมัดระวังไม่ให้กระทบต่อคนกลุ่มนี้ (เดชา คำเกิด, 2555) เพราะฉะนั้น การแยกบทบาทระหว่างผู้นำชุมชนกับหัวคะแนนออกจากกันจะช่วยให้เกิดความสุจริตได้มาก แต่ต้องไม่ลืมว่านักการเมืองระดับชาติระดับท้องถิ่นมักคลุกคลีและสนิทสนมกับผู้นำชุมชนเหล่านั้นจะกลายเป็นหัวคะแนนของนักการเมืองแบบไม่รู้ตัวจะต้องทำให้ผู้นำชุมชนตระหนักถึงเรื่องนี้

4) การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนให้มากขึ้น โดยเฉพาะการไปใช้สิทธิการเลือกตั้งอันเป็นสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายที่จำเป็นต้องใช้ หากไม่ใช้ประชาชนจะต้องเสียสิทธิหรือถูกจำกัดสิทธิ ได้แก่ 1. สมัครรับเลือกตั้งเป็น ส.ส. หรือ ส.ถ. หรือ ผ.ถ. หรือสมัครรับเลือกเป็น ส.ว. 2. สมัครรับเลือกเป็นกำนันและผู้ใหญ่บ้าน 3. เข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอน ส.ถ. หรือ ผ.ถ. 4. ดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมือง และข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมือง 5. ดำรงตำแหน่งรองผู้บริหารท้องถิ่น เลขานุการผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยเลขานุการผู้บริหารท้องถิ่น ประธานที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่น ที่ปรึกษา ผู้บริหารท้องถิ่น หรือคณะที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่น 6. ดำรงตำแหน่งเลขานุการประธานสภาท้องถิ่น ผู้ช่วยเลขานุการประธานสภาท้องถิ่นและเลขานุการรองประธานสภาท้องถิ่น (เมธา ศิลาพันธ์, 2563: 19) ซึ่งหากจะถามว่าประชาชนจะรู้สึกอย่างไรต่อการถูกจำกัดสิทธิเหล่านี้ หากผู้ที่ไม่สนใจการเมืองหรือมีแนวคิดการลงสมัครเป็นนักการเมืองจะไม่สนใจสิทธิของตนเองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งแต่อย่างไร เพราะในรอบ 4 มักจะมีการเลือกตั้งมากมาย เช่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกตั้งนายกและสมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด การเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลทำให้บางครั้งเสียโอกาสในการไปใช้สิทธิได้ ดังนั้น การสร้างความเข้าใจให้กับประชาชนอาจจะต้องหยิกยักขึ้นเพื่อให้เกิดความง่ายมากขึ้น นอกจากนี้อาจจะสร้างความตระหนักถึงความรู้ต่างๆ ที่ส่อไปในทางทุจริตการเลือกและกระทำผิดกฎหมายโดยไม่รู้ตัวจนกลายเป็นผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่นได้

แนวทางการแก้ไขปัญหาการทุจริตการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น

1) กำหนดการเพิ่มโทษบุคคลที่เกี่ยวข้องให้มากขึ้น ปัจจุบันการลงโทษความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งเป็นไปตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562 ในกรณีการทุจริตในการเลือกตั้ง โดยมีการลงโทษ 2 กรณี 1. โทษทางอาญา จำคุกสูงสุด 10 ปี และปรับไม่เกิน 200,000 บาท และ 2. โทษทางการเมือง ด้วยการเพิกถอนสิทธิทางการเมือง 1-20 ปี ซึ่งขึ้นอยู่กับการกระทำความผิดต่างๆ ทั้งนี้ การเพิ่มลงความผิดเกี่ยวกับเลือกตั้งจะมีอยู่ 3 ส่วนประกอบด้วย 1. ในฐานะผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง 2. ในฐานะประชาชนผู้กระทำความผิดร่วมโดยจะมีโทษน้อยกว่าผู้ลงสมัคร และ 3. บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อการกระทำความผิดนั้นๆ หรือได้รับโทษจากความผิดดังกล่าว โดยทั่วไปมักจะพบน้อยมากเมื่อมีการทุจริตแต่หาหลักฐานไม่ได้ทำให้ผู้กระทำความผิดหลุดพ้นจากความผิดดังกล่าวที่ไม่สามารถเชื่อมโยงความผิดเข้าด้วยกัน แต่ถึงอย่างไรก็ตามการเพิ่มในปัจจุบันแม้จะมีความรุนแรงอย่างมากเพราะการตัดสิทธิทางการเมืองถึง 20 ปีหรือบางกรณีอาจถึงห้ามยุ่งเกี่ยวกับการเมือง

ตลอดชีวิตจะทำให้ถูกหยาบยกขึ้นมาเพื่อการลงโทษ ดังนั้น การลงโทษดังกล่าวจะน้อยจะมากอาจจะมีใช้ประเด็นสำคัญมากนักเพราะแม้กฎหมายจะระบุหนักขนาดใดก็ตามก็ยังมีบททุจริตอยู่อย่างนั้นมิได้เกรงกลัวต่อผลที่จะเกิดขึ้นตามแม้แต่น้อย ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นว่า การลงโทษทางการเมืองควรปรับเป็นห้ามยุ่งเกี่ยวกับการเมืองตลอดชีวิต ยกเว้นสิทธิการเลือกตั้งเพียงเท่านั้น เพื่อการลดจำนวนของผู้ที่คิดใช้เงินซื้อเสียงเพื่อเข้ามาทุจริตคอร์รัปชันจะช่วยให้เกิดความเกรงกลัวไม่มากก็น้อย หรือห้ามแสดงตัวตนทางการเมืองในทุกระดับทั้งท้องถิ่นและระดับชาติใดๆ

2) กำหนดการสรรหาองค์กรหรือบุคคลที่ไม่มีผลได้ผลเสียในการเลือกตั้งเข้ามาทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการแทนเจ้าหน้าที่รัฐ โดยปกติการทำงานจัดการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นเป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่มอบอำนาจให้กับคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดประกอบด้วย 5 ท่าน โดยได้รับการสรรหาตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด สำหรับที่มาของกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดนั้น มีที่มาจากสรรหาและแต่งตั้งจากบุคคลผู้มีภูมิลำเนาในจังหวัดนั้นเป็นหลัก โดยให้คำนึงถึงความหลากหลายของอาชีพ การมีส่วนร่วมของสตรี และความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ได้ตลอดเวลา กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมีวาระการดำรงตำแหน่งสี่ปี และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, ออนไลน์) ซึ่งเป็นไปตามระเบียบการสรรหาคณะกรรมการการเลือกตั้งระดับจังหวัด แต่ถึงอย่างไรก็ตามการทำงานของคณะกรรมการนี้มีบทบาทหน้าที่หลักที่ต้องสะท้อนถึงการอำนวยความสะดวกในการจัดการเลือกตั้งมากกว่าอำนาจอื่นๆ และรับรองผลการเลือกตั้งแต่ละครั้ง แต่กระนั้นการสรรหาและการคัดเลือกโดยมากจะมีบุคคลที่อาศัยอยู่ในจังหวัดนั้นผ่านการคลุกคลีเข้ามาทำหน้าที่ โดยผู้เขียนเห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับนักการเมืองมิได้ถูกแยกออกจากกันอย่างชัดเจน เพราะอยู่ในพื้นที่เดียวกันอาจจะมีเอื้ออำนวยทำให้เกิดความเสียเปรียบได้เปรียบกันได้ ดังนั้น ข้อเสนอแนะก็คือการสรรหาบุคคลนอกพื้นที่จับคู่สลับจังหวัดในการเข้ามาทำหน้าที่ เช่น จังหวัดหนองคายกับจังหวัดเชียงใหม่ เป็นต้น โดยมองถึงความเป็นกลางให้มากที่สุดเพื่อการป้องกันความได้เปรียบต่อผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งในเขตนั้นๆ

3) กำหนดกลไกการเพิ่มโทษที่มีผลต่อบุคคลที่เชื่อมโยงถึงสังคมนั้นๆ แม้ว่ากฎหมายการเลือกตั้งจะถูกกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติหลายฉบับ และมีการโทษลงทั้งจำและปรับแล้วก็ตาม ซึ่งโดยมากจะสะท้อนเกี่ยวกับกฎหมายที่สังคมขาดการรับรู้ถึงความผิดดังกล่าวได้ ดังนั้น การเพิ่มโทษดังกล่าวควรมีการกำหนดไว้ในขอบเขตให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้นผ่านระบบและกลไกทางสังคมเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตในอนาคต โดยการสร้างค่านิยมให้กับสังคมต่อการไม่ยอมรับต่อผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งของนักการเมืองให้กลายเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองใหม่ และการปฏิเสธเกี่ยวกับผลประโยชน์ทางธุรกิจของนักการเมืองพื้นที่อีกด้วย ซึ่งการลงโทษในทางสังคมอาจสามารถปรับเปลี่ยนวิธีคิดและการทำงานให้กับชุมชนที่ไม่แอบแฝงไปด้วยผลประโยชน์ทางการเมืองใดๆ หากนักการเมืองสร้างประโยชน์เพื่อนำไปสู่การลงสมัครรับเลือกตั้ง ควรสร้างการรับรู้ให้ประชาชนทราบว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำดังกล่าวมีผลประโยชน์ในอนาคต และเกิดการต่อต้านผ่านการไม่ลงคะแนนเสียงให้กับผู้รับสมัครรับเลือกตั้งนั้นๆ หรือกล่าวง่ายๆ ว่า การไม่ยอมรับนักการเมืองที่กระทำผิดเพื่อหวังผลตอบแทนในลักษณะต่างๆ และเพิ่มค่านิยมเหล่านี้ให้กับชุมชนพื้นที่ๆ มากขึ้น

สรุป

การวิเคราะห์แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นมีเป้าหมายหลักอยู่การเปิดประตูการรับรู้ของหน่วยงาน และประชาชนให้มากขึ้นเพื่อนำไปแนวทางดังกล่าวที่

เห็นว่าเหมาะสมกับยุคสมัย และแนวทางที่เป็นไปได้มากที่สุดที่สามารถสร้างแนวการป้องกันและการแก้ไขปัญหาการทุจริตการเลือกตั้งที่สะสมปัญหาอย่างยาวนานจนกลายเป็นโรคเรื้อรังให้กับสังคมไทยที่รักษาไม่หาย แม้ว่าบทกำหนดลงโทษจะมากมายเพียงหรือการปรับเปลี่ยนกฎหมายอย่างไร แต่ดูเหมือนว่าสิ่งเหล่านั้นไม่ได้มีอิทธิพลหรือลดกระทำความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งแม้แต่น้อยกลับทำให้นักการเมืองแสวงหาแนวทางอื่นๆ เพื่อการชนะการเลือกตั้งให้กับตนเองอย่างนั้น หรือการใช้กลยุทธ์ที่แยบยลมากขึ้นเพื่อหลบเลี่ยงความผิดดังกล่าวให้จับได้ยากขึ้น จึงทำให้ผู้เขียนเห็นการนำเสนอมุมมองดังกล่าวนี้จะช่วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถป้องกันความผิดที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตได้ง่ายและประชาชนมีส่วนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐได้ง่ายและเพิ่มปริมาณการช่วยเหลือได้อย่างตรงกับเจตนารมณ์ของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยได้อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- ชงคชาญ สุวรรณมณี. (ม.ม.ป.). **กลไกตามรัฐธรรมนูญเพอปราบการทุจริต**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- ณัชชา นุช พิชิตนารัตน์. (2560). บทบาทและปัญหาของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่น จังหวัดเพชรบุรี. **วารสารเศรษฐศาสตร์การเมืองบูรพา**. 5 (1), 68-89.
- เดชา คำเกิด. (2555). **บทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการเลือกตั้งระดับชาติ และท้องถิ่น อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. **คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด**. [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล : <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด> [วันที่ 23 ธันวาคม 2566].
- นัทธมน กันเภา และศุภสวัสดิ์ ชัชวาลย์. (2566). แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง. **วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม**. 7 (1), 95-111.
- ปรีวิชญ์ วัฒนสุข. **การกระทำใดบ้างที่เข้าข่ายทุจริตการเลือกตั้ง?**. [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล : <https://www.kpi-corner.com/content/5820/content230162-1> [วันที่ 23 ธันวาคม 2566].
- ราชกิจจานุเบกษา. **พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นพ.ศ. 2562**. เล่ม 136 ตอนที่ 50 ก. 16 เมษายน 2562.
- เมธา ศิลาพันธ์. (2563). **108 ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. **ทุจริตเลือกตั้ง เราทำอะไรได้บ้าง?**. [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล : <https://thaivote.info/c13> [วันที่ 23 ธันวาคม 2566].
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2550). **ประชาธิปไตยท้องถิ่น: แง่คิดเกี่ยวกับนโยบาย สาธารณะในระดับท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ.